

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000394

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 02-03-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Макаренко Михайло Михайлович

2. Mykhailo M. Makarenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0004-2153-5554

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: 48007 081 Право

Дата захисту: 06-03-2026

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Державне бюро розслідувань

Код за ЄДРПОУ: 41760289

Місцезнаходження: вул. Панаса Мирного, Київ, 01011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 11780

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.17.01

Тема дисертації:

1. Адміністративно-правові засади контролю за діяльністю Державного бюро розслідувань України
2. Administrative and legal principles of control over the activities of the State Bureau of Investigation of Ukraine

Реферат:

1. У дисертації наведено теоретичне узагальнення та запроновано нове вирішення наукового завдання, яке полягає у визначенні сутності та особливостей адміністративно-правових засад контролю за діяльністю Державного бюро розслідувань, а також шляхів їх удосконалення. В результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових положень, висновків, пропозицій і рекомендацій, спрямованих на досягнення поставленої мети. Встановлено місце Державного бюро розслідувань в системі державних органів України, яке обумовлено його призначенням, що полягає у запобіганні, виявленні, припиненні, розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень, суб'єктами яких є високопосадовці, правоохоронці та інші особи, що займають відповідальне становище у суспільстві. Про його особливості свідчить належність до правоохоронних органів, оскільки його основним і за змістом єдиним завданням є протидія кримінальним правопорушенням, які віднесено до його компетенції, а також визнання державним органом зі спеціальним статусом, який реалізує свою діяльність самостійно, незалежно від впливу будь-яких інших органів державної влади. Наголошено на значенні законності в діяльності органів та посадових осіб ДБР, яка

характеризується дуалізмом: з одного боку ДБР та його працівники повинні виконувати поставлені завдання у межах і на підставі норм чинного законодавства, не порушуючи права, свободи, інтереси громадян та юридичних осіб, а з іншого – працівники мають неухильно дотримуватись правових актів, що регламентують їх професійну діяльність, в тому числі організаційно-розпорядчих актів і правил професійної етики, спрямованих на добросовісне виконання ними обов'язків і недопущення вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень. Визначено поняття контролю як способу забезпечення законності в діяльності Державного бюро розслідувань, яким визнається урегульована нормами адміністративного права діяльність спеціально уповноважених суб'єктів, що реалізується в процесі управління ДБР шляхом перевірки його діяльності (щодо протидії злочинності, фінансової, організаційно-кадрової, інформаційно-аналітичної, нормотворчої, методичної складових, взаємодії з фізичними та юридичними особами) з метою виявлення фактів порушень норм чинного законодавства і вжиття заходів щодо їх усунення, притягнення винних до відповідальності та запобігання вчиненню їх у майбутньому. Розкрито поняття адміністративно-правового механізму контролю за діяльністю Державного бюро розслідувань, під яким розуміється стадійний процес, що реалізується державними інституціями на підставі норм адміністративного права з метою перевірки законності діяльності органів державної влади за допомогою адміністративно-правових інструментів, складовими якого є такі компоненти: 1) предметний; 2) цільовий; 3) інституційний; 4) нормативний; 5) інструментальний; 6) процедурний. Державний контроль за діяльністю ДБР визначено як врегульовану нормами адміністративного права діяльність уповноважених державних органів, спрямовану на дотримання Конституції і законів України, виконавської дисципліни, норм і обмежень антикорупційного законодавства, перевірку функціонування системи управління та законності здійснення фінансово-господарської діяльності, яка реалізується щодо зовнішньої та внутрішньоорганізаційної діяльності ДБР. Державний контроль за діяльністю ДБР класифіковано за такими критеріями: залежно від змісту об'єкта контролю (такий, що здійснюється: 1) за виконавською дисципліною; 2) щодо дотриманням норм і обмежень антикорупційного законодавства; 3) стосовно функціонування системи управління; 4) за фінансово-господарською діяльністю; 5) у кадровій сфері; 6) у нормотворчій сфері); за суб'єктом реалізації (1) парламентський контроль; 2) президентський контроль; 3) урядовий контроль; 4) такий, що здійснюється незалежними державними органами; 5) судовий контроль; 6) адміністративний контроль); залежно від кількісного складу суб'єкта контролю (1) колегіальний; 2) одноосібний); за призначенням (1) загальний, об'єктом якого є вся діяльність ДБР; 2) спеціалізований, тобто такий, що реалізується в межах одного з напрямів діяльності ДБР); залежно від характеру взаємовідносин суб'єктів та об'єкта контролю (1) зовнішній, суб'єкти якого перебувають поза системою ДБР; 2) внутрішній – реалізується суб'єктами зі структури ДБР); за часовими проміжками (1) попередній; 2) поточний; 3) підсумковий); залежно від періодичності (1) систематичний; 2) періодичний).

2. The dissertation provides a theoretical generalization and proposes a new solution to the scientific task, which consists of determining the essence and features of the administrative and legal principles of control over the activities of the State Bureau of Investigation, as well as ways to improve them. As a result of the research, a number of new provisions, conclusions, proposals, and recommendations aimed at achieving the set goal have been formulated. The place of the State Bureau of Investigation in the system of state bodies of Ukraine has been established, which is determined by its purpose, which is to prevent, detect, stop, disclose, and investigate criminal offenses, the subjects of which are high-ranking officials, law enforcement officers, and other persons occupying a responsible position in society. Its affiliation with law enforcement agencies evidences its peculiarities, since its main and essentially sole task is to combat criminal offenses that fall within its competence, as well as its recognition as a state body with a special status that carries out its activities independently, regardless of the influence of any other state authorities. The importance of legality in the activities of the bodies and officials of the State Bureau of Investigation (SBI), which is characterized by dualism, is emphasized: on the one hand, the State Bureau of Investigation and its employees must perform their tasks within the framework and based on the norms of current legislation, without violating the rights, freedoms, and interests of citizens and legal entities, and on the other hand, employees must strictly comply with legal acts regulating their professional activities, including

organizational and administrative acts and rules of professional ethics aimed at the honest performance of their duties and the prevention of corruption and corruption-related offenses. The concept of control is defined as a way of ensuring legality in the activities of the State Bureau of Investigation, which recognizes the activities of specially authorized entities regulated by the norms of administrative law, which are implemented in the process of managing the SBI by checking its activities (regarding the fight against crime, financial, organizational and personnel, information and analytical, rule-making, methodological components, interaction with individuals and legal entities) to identify facts of violations of the norms of current legislation and take measures to eliminate them, bring the guilty to justice and prevent their commission in the future. The concept of the administrative-legal mechanism for controlling the activities of the State Bureau of Investigation is disclosed, which is understood as a staged process implemented by state institutions based on administrative law norms to verify the legality of the activities of state authorities using administrative-legal instruments, the components of which are the following components: 1) substantive; 2) target; 3) institutional; 4) normative; 5) instrumental; 6) procedural. State control over the activities of the State Bureau of Investigation is defined as the activities of authorized state bodies regulated by administrative law norms, aimed at compliance with the Constitution and laws of Ukraine, executive discipline, norms and restrictions of anti-corruption legislation, verification of the functioning of the management system and the legality of financial and economic activities carried out in relation to the external and internal activities of the State Bureau of Investigation. State control over the activities of the State Bureau of Investigation is classified according to the following criteria: depending on the content of the object of control (such as that carried out: 1) on executive discipline; 2) on compliance with the norms and restrictions of anti-corruption legislation; 3) on the functioning of the management system; 4) on financial and economic activities; 5) in the personnel sphere; 6) in the normative sphere); by the subject of implementation (1) parliamentary control; 2) presidential control; 3) government control; 4) such as that carried out by independent state bodies; 5) judicial control; 6) administrative control); depending on the quantitative composition of the subject of control (1) collegial; 2) individual); by purpose (1) general, the object of which is all the activities of the State Bureau of Investigation; 2) specialized, i.e. such that is implemented within one of the areas of activity of the State Bureau of Investigation); depending on the nature of the relationship between the subjects and the object of control (1) external, whose subjects are outside the SBI system; 2) internal - implemented by subjects from the SBI structure); by time intervals (1) previous; 2) current; 3) final); depending on the periodicity (1) systematic; 2) periodic).

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Макаренко М. М. Місце Державного бюро розслідувань в системі державних правоохоронних органів України. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2024. № 4. С. 85-93.
- Макаренко М. М. Особливості контролю як способу забезпечення законності в діяльності Державного бюро розслідувань України. Правова позиція. 2024. № 3 (44). С. 20-24.
- Макаренко М. М. Зміст внутрішнього контролю за діяльністю Державного бюро розслідувань. Право і суспільство. 2025. № 2. С. 265-270.
- Макаренко М. М. Зовнішній державний контроль за діяльністю Державного бюро розслідувань: сутність і класифікація. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія «Право». 2025. Вип. 88. Ч. 2. С. 433-439.

- Макаренко М. М. Характеристика адміністративно-правового механізму контролю за діяльністю Державного бюро розслідувань. Юридичний бюлетень. 2025. Вип. 36. С. 81-87.
- Гусаров С. М., Макаренко М. М. Громадський контроль за діяльністю Державного бюро розслідувань. Південноукраїнський правничий часопис. 2025. № 2. С. 8-13.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гусаров Сергій Миколайович
2. Serhii M. Husarov

Кваліфікація: Доктор юридичних наук, професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8136-0694

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гришина Наталія Вікторівна
2. Nataliia Hryshyna

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6828-5338

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Резнік Олег Миколайович

2. Oleh Reznik

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4569-8863

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний університет

Код за ЄДРПОУ: 05408289

Місцезнаходження: вул. Харківська, Суми, Сумський р-н., 40007, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чишко Катерина Олександрівна

2. Katerina O. Chihko

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8810-7950

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571096

Місцезнаходження: пр-т Л. Ландау, Харків, Харківський р-н., 61080, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Комзюк Анатолій Трохимович

2. Anatoliy T. Komzyuk

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.07

